

Kaj moramo vedeti o požarni zaščiti

Nadaljevanje in konec

Kako obvestimo o požaru

Nikoli ne smemo verjeti, da bomo požar lahko pogasili sami. To je zmotno, zaradi katere so že mnogi izgubili življenje ali zdravje ali pa je povzročila visoko gnotno škodo. Vedeti moramo, da gasilci svojo pomoč pri gašenju ali reševanju življenj ne zaračunajo. Nobenih stroškov tudi ne bomo imeli, če je požar pred prihodom gasilcev že ugasnil ali če smo se morda zmotili. Prav tako pa moramo vedeti tudi, da je zavestno zavajanje gasilcev z lažnimi pozivi obsodbe vredno in seveda kaznivo dejanje.

Pri obveščanju o požaru po telefonu (v Sloveniji 93) moramo govoriti mirno in razločno. To je posebno pomembno, če navajamo imena ulic, ki zvenijo podobno. Sporočiti moramo predvsem naslednje podatke:

1. kje gori (ulica in hišna številka),
2. ali so ogroženi ljudje ali živali,
3. kaj gori (npr. kuhinja, klet),
4. kdo sporoča te podatke (ime in priimek).

Kako uporabimo priročna gasilna sredstva

Med priročna gasilna sredstva štejemo ročne gasilne aparate, stenske hidrante opremljene s cevmi in gasilnimi ročniki (običajno spravljene v hidrante omarice), posode z

gasilno vodo in vedrom, zaboje s peskom in lopato in — za gašenje manjših kuhinjskih požarov — negorljive krpe.

Ročni gasilni aparati niso namenjeni le izbranim osebam, temveč vsakomur, ki odkrije začetni požar in ga lahko še brez nevarnosti pogasi. Čeprav so ročni gasilni aparati izdelani tako, da je njihova uporaba enostavna, je vseeno prav in koristno, če se z njihovim delovanjem in uporabo seznanimo, še preden moramo pogasiti požar.

Ročne gasilne aparate lahko uporabimo za:

- pomoč, ko želimo sebi ali drugim omogočiti umik skozi plamene (če ni druge poti),
- gašenje ljudi, ki jih je zajel požar,
- za preprečitev požara ob opravljenih, ki so požarno posebno nevarna.

Ročne gasilne aparate delimo v več vrst glede na količino gasilne snovi, ki jo vsebujejo, in na vrsto gorljive snovi, za katero je gasilno sredstvo v posameznem gasilnem aparatu namenjeno. V ta namen so gorljive snovi razdeljene v štiri razrede:

- požarni razred A — gorljive trdne snovi,
- požarni razred B — gorljive tekočine,
- požarni razred C — gorljivi plini,
- požarni razred D — gorljive lahke kovine.

Glede na uporabnost gasilnih aparatov za gašenje posameznih gorljivih snovi, so aparati označeni z ustrežno oznako: A, B, C ali D. Tako npr. pomeni oznaka C na aparatu, da je namenjen za gašenje gorečih plinov. Če je na aparatu več črk, npr. ABC, pomeni, da gre za tako imenovani univerzalni gasilni aparat, ki je namenjen za gašenje požarov trdnih, tekočih in plinastih snovi.

Uporaba ročnih gasilnih aparatov je odvisna od vrste aparata in njegove izdelave. Ker način izdelave aparatov še ni tipiziran, ne moremo dati splošnih navodil za njihovo uporabo. Pač pa nam bo v veliko pomoč navodilo, ki z besedami ali s skicami na aparatu pojasnjuje, kako ga je treba uporabiti.

S hitrim in odločnim gašenjem lahko pogasimo vsak začetni požar. Pri tem je odločilno, da ohranimo mirno kri in razsodnost. Ko zapuščamo požarni prostor, da bi poiskali ročni gasilni aparat, moramo za seboj obvezno zapreti vsa vrata. Tako zadržimo požar in dim v prostoru, kjer je požar nastal. Če je le mogoče, poskušajmo gasiti v dvoje, vendar preden se lotimo gašenja, ne smemo pozabiti obvestiti gasilce o požaru. Če gasimo na prostem, potem se požaru, če je le mogoče, približamo iz tiste smeri, od koder piha veter. Ročni gasilni aparat sprožimo šele v neposredni bližini požara in ga pri tem držimo v pokončnem položaju. Ker se dim in toplota širita navzgor, se po potrebi požaru približamo pripognjeni ali kleče, gasimo pa od najbližjega k oddaljenemu koncu požara ter od spodaj navzgor. Nikoli ne gasimo, če je nevarnost, da bi nam ogenj preprečil umik.

Po uporabi ročnih gasilnih aparatov moramo poskrbeti, da se ti ponovno napolnijo in po potrebi popravijo. To je potrebno tudi, če smo sprožili aparat samo kratkotrajno. S tem smo namreč omogočili uhajanje stisnjenega plina, ki potiska gasilno sredstvo iz aparata. Zato bo pri naslednji uporabi v aparatu sicer še zadostna količina gasilnega sredstva, vendar brez potrebnega pogonskega plina. Paziti moramo tudi, da vsak gasilni aparat najmanj enkrat na dve leti pregleda pooblaščen servis, ki mora datum pregleda vpisati na kontrolni karton na aparatu. Ročne gasilne aparate, ki imajo poškodovane plombe, moramo prav tako dati pregledati.

VRSTE ROČNIH GASILNIH APARATOV

Ročni gasilni aparati z vodo so primerni za gašenje začetnih požarov trdnih gorljivih snovi (požarni razred A), kot so les, plastika, papir, tekstil itd. Niso primerni za gašenje gorečih tekočin ali plinov.

Ročni gasilni aparati s peno so namenjeni za gašenje trdnih ali tekočih gorečih snovi (požarni razred A in B). V zadnjem času so že zelo redki, ker so jih izpodrinili ročni gasilni aparati na prah.

Ročni gasilni aparati na prah so danes najbolj pogosti. Glede na vrsto gasilnega prahu, s katerim so napolnjeni, so namenjeni za:

- gašenje gorečih tekočin in plinov (požarni razred BC),
- gašenje gorečih trdnih snovi, tekočin in plinov (požarni razred ABC),
- gašenje gorečih kovin (požarni razred D).

Curek prahu seže od treh do petih metrov daleč, kar je odvisno od tega, kako velik je aparat, čas delovanja pa se

giblje od 6 do 15 sekund (6 sekund pri enokilogramskem, 15 sekund pa pri devetkilogramskem aparatu).

Čeprav se morda zdi čas delovanja aparatov dokaj kratek, vendarle zaradi velike gasilne moči prahu pri začetnih požarih običajno zadostuje.

Pri uporabi pazimo, da gasimo v tisto smer, kamor piha veter. Oblak prahu, ki izriva tudi vročino in dim, naj zajame celotno požarišče, kar je še posebno važno pri požarih tekočin. Pri površinskih požarih gasimo od najbližjega k od-

daljenemu koncu požara, pri požarih kapljajočih ali iztekaajočih tekočin pa od zgoraj navzdol. Požare trdnih snovi gasimo v presledkih, tako da traja gašenje med presledkoma dve do tri sekunde, medtem ko moramo požare tekočin gasiti neprekinjeno, dokler plamen ne ugasne.

Pri požarih motornih vozil moramo pred gašenjem odpreti pokrov motorja za palec ali dva. Če to ni mogoče, skušamo gasiti skozi reže hladilnika ali pa usmerimo prah od spodaj k motorju. Pri večjih požarih je koristno, če uporabimo več gasilnih aparatov hkrati, vendar pa vedno obdržimo nekaj aparatov v rezervi, če bi morda prišlo do ponovnega vžiga.

Ker gasilni prah ni škodljiv, lahko z njim gasimo tudi ljudi, ki jih je zajel požar.

Pri gašenju požara izhajajočega plina bomo najbolje uspeli, če usmerimo gasilno sredstvo v smer izhajanja plina.

Pri gašenju gorečih tekočin curka prahu ne smemo usmeriti v tekočino, temveč tik nad njeno površino. Obstaja namreč nevarnost, da bomo gorečo tekočino razkropili in tako povečali požarišče. Zaradi istega razloga gasimo snovi ali predmete, ki jih bi curek prahu lahko razpihal po prostoru (npr. papir, goreči ali tleči lesni prah), iz oddaljenosti približno 4 metrov.

Pri gašenju električnih naprav pod napetostjo do 1000 voltov moramo biti od naprav oddaljeni najmanj 1 meter.

Ročni gasilni aparati z ogljikovim dioksidom (CO₂) so primerni za gašenje tekočin in plinov (požarni razred B in C). Zaradi popolnega mešanja z zrakom je ogljikov dioksid poleg halona najčistejše gasilno sredstvo. Ročni gasilni aparati z ogljikovim dioksidom so lahko izdelani na različne načine, tako da ta pri gašenju izhaja iz aparata:

— v obliki plina, ki je najprimernejši za gašenje gorečih plinov,

— v obliki snega, ki je najprimernejši za gašenje gorečih tekočin ali

— v obliki megle, ki omogoča mirno gašenje brez nevarnosti za razpihovanje pogorišča.

Curek ogljikovega dioksida je relativno kratek (samo 2 metra dolg), tako da se moramo pri gašenju približati požaru na 1 do 2 metra, pri čemer devetkilogramski aparat zadostuje za enominutno gašenje.

Pri gašenju naprav pod napetostjo moramo paziti na varnostni odmik, ki ne sme biti manjši od 1 metra.

Ročni gasilni aparati s halonom so primerni za gašenje tekočin in plinov. Halon je precej močnejše gasilno sredstvo kot ogljikov dioksid, zato ga uporabljamo zlasti tedaj, ko pričakujemo hiter razvoj požara. Sicer pa te aparate uporabljamo za gašenje požarov na enakih snoveh kot aparate z ogljikovim dioksidom.

Stenski hidranti so poleg ročnih gasilnih aparatov poglavitna oprema, namenjena za gašenje začetnih požarov. Priključeni so na vodovodno omrežje in običajno opremljeni s cevmi ter ročniki, tako da je z njimi mogoče gasiti v razdalji 15 metrov od priključka. Zaradi trajnega dotoka vode jih lahko koristno uporabimo tudi za gašenje (ali omejevanje širjenja) že bolj razvitih požarov, ki jih z ročnimi gasilnimi aparati ne bi več mogli gasiti. Pri normalnem tlaku v vodovodnem omrežju seže vodni curek 5 metrov daleč. Pri gašenju moramo paziti, da s curkom ne razpihamo pogorišča. Zaradi te nevarnosti so v nekaterih okoljih (stanovanjski objekti, hoteli, poslovni objekti) bolj primerni ročniki, ki omogočajo gašenje z vodno meglo. Pri gašenju z vodno meglo običajno povzročimo manj škode na predmetih, ki jih gasimo, kot če uporabljamo vodo. Poleg tega nam vodna megla omogoči, da se lažje približamo požaru, ker nas varuje pred vročino in dimom. Z vodno meglo lahko gasimo tudi požare gorljivih tekočin, ker z njo razkropimo tekočine (gašenje gorečih tekočin z vodnim curkom je najstrožje prepovedano!).

Električne naprave pod napetostjo do 1000 voltov smemo s stenskimi hidranti gasiti le tedaj, če smo od naprav oddaljeni najmanj tri metre.

Sicer pa moramo pri gašenju s hidranti ravnati podobno kot pri gašenju z ročnimi gasilnimi aparati, in sicer:

- gasiti poizkušamo vedno v dvoje,
- gasimo pripognjeni ali kleče, da se izognemo vročini in dimu,
- pred usti in nosom držimo moker robček, ki nam olajša dihanje,
- pri vstopu v požarne prostore se postavimo za vrata ali zid in vrata previdno odpremo, da se tako izognemo nevarnosti zaradi morebitne eksplozije ali izbruha plamena,
- pazimo, da se lahko vsak trenutek umaknemo,
- ne gasimo slepo v dim, temveč samo, če vidimo žerjavico ali plamen,
- ročnik z vodnim curkom močno držimo v roki in ga ne smemo izpustiti, dokler ne zapremo dotoka vode,
- če je le mogoče, uporabimo za gašenje vodno meglo namesto curka; pri gašenju s curkom je edina prednost večji doseg.

Negorljiva krpa je primerna za gašenje manjših kuhinjskih požarov, npr. pri vžigu masti ali olja v posodi za praženje. V takih primerih je gašenje z vodo najstrožje prepovedano, ker obstaja nevarnost, da se goreča mast ali olje razkropi. Tudi če ne pride do tega, gašenje ni učinkovito, ker sta olje in mast lažja od vode in naprej gorita.

Take požare najenostavneje pogasimo tako, da posodo z gorečo mastjo ali oljem pokrijemo s pokrovko ali negorljivo krpo. Na ta način preprečimo dotok kisika h goreči snovi in ogenj hitro ugasne.

POMOČ GOREČIM OSEBAM

Gašenje gorečih oseb

Osebe, ki jih zajamejo plameni, imajo možnost da preživijo, če jim nemudoma priskočimo na pomoč. V takih primerih bi bilo čakanje na gasilce gotovo usodno. Zato jim pomagamo takoj, ostale prisotne pa opozorimo, naj o požaru obvestijo gasilce.

Osebe, ki jih je zajel plamen, lahko gasimo z vodo, ročnimi gasilnimi aparati, z odejami (ki pa ne smejo biti iz plastike), s kosi težko vnetljivih oblačil, pa tudi tako, da jim goreča oblačila strgamo s telesa ali da jih povaljamo po tleh.

Pri reševanju gorečih oseb z odejami ali kosi oblačil moramo paziti na naslednje:

- odejo primemo tako, da si zavarujemo roke pred plameni (spodvihamo vogale),
- odeje, ki so posebej namenjene za gašenje gorečih oseb, naj ne bodo daljše od približno 1,5 metra, da nas ne ovirajo pri gašenju,
- pri gašenju pristopimo h goreči osebi s podvihanimi vogaloma, ki nam ščitita roke, ji ovijemo odejo okoli vratu, nakar jo podremo na tla in skrbno potlačimo plamene in tleče dele obleke.